

شیعیان گرجستان

سرویس گرجستان/خبرگزاری آران
 خبرگزاری آران / سرویس گرجستان :
 ولی جباری
 کارشناس ارشد جامعه‌شناسی شیعیان
 چکیده

جمهوری گرجستان فعلی که در تاریخ گذشته خود یکی از نواحی متعلق به ایران با سرزمینی وسیع و کهن بود ، طی عهدنامه های ننگین و تحمیلی گلستان و ترکمن چای به روسها واگذار شد اما این جدایی فیزیکی مانع از مراودات بدلیل مشترکات تاریخی با ایران نشده است.

حدود 11 درصد مردم جمهوری گرجستان مسلمان و تقریباً 7 درصد آنها شیعه مذهب می باشند که اکثریت آنها در مناطق هم مرز با جمهوری آذربایجان (جنوب و جنوب شرقی کشور) و منطقه کارتلی سفلیقرار دارند. مناطقی که جمعیتهای بزرگ شیعی دارند عبارتند از ؛ قارداپانی، بولنیسی، مارنئولی، دمانیسی، رمانی ، آخالکالاک، بوگدا نووکا و قره چپ هستند که بیشترین تعداد جمعیت کشور را در خود جای داده اند ضمن اینکه در سایر نقاط این کشور نیز بصورت پراکنده شیعیان حضور دارند.

این آمار در حالی مطرح شده است که طبق ادعای تعدادی از اسلام گرایان ، ضمن اینکه شاهد رشد باورهای مذهبی در گرجستان هستیم ، در طول تاریخ 17 تا 25 درصد گرجستان را مسلمانان تشکیل می دادند که اکثر آنان شیعه بودند. در جمهوری گرجستان همزیستی مسالمت آمیز سنی و شیعه کاملاً مشهود است و حتی در بعضی از نقاط کشور شاهد برگزاری مشترک مراسم عاشورا توسط این دو می باشیم. اگرچه فعالیت وهابیون در حال گسترش است ، اما بدلیل نداشتن ایدئولوژی و ابداعی و سیاسی بودن این فرقه، در این کشور نیز همچون سایر نقاط دنیا در حال افول و فروپاشی هستند.

شیعیان گرجستان در طول یک سده گذشته از تعلیمات اسلامی دور مانده اند اما همچون بسیاری از شیعیانی که در جهان در معرض ظلم و ستم قرار گرفته اند ، بدنبال بازیابی هویت خویش و حضور در صحنه های فرهنگی و سیاسی - اجتماعی می باشند.

کلید واژه ها: شیعیان ، جمعیت شناسی شیعیان ، مناطق شیعی گرجستان ، مراسم شیعیان

مقدمه

در جهان امروز شاهدیم که روبروز بر تعداد شیعیان افزوده می شود غلیان شیعه گری در اقصی نقاط دنیا ولوله ای بر جهان استکبار انداخته است. حقانیت تشیع بر جویندگان راه حقیقت و راستی آشکارتر می گردد و با وجود تمامی ترفندهای تبلیغاتی ، سرکوبهای ددمنشانه ، ترورهای کورکورانه و تحریکات مذبحخانه دشمنان تشیع ، این نور الهی گسترده تر می گردد اگرچه معاندان اسلام و شیعه و سنی بدنبال سیاست دیگری می باشند.

این در حالی است که متأسفانه حتی در ارائه آمار تعداد و درصد شیعیان کشورها نیز پنهان کاری صورت می گیرد و از ارائه واقعی آمار شیعیان امتناع صورت می گیرد که نمونه آن در خصوص شیعیان جمهوری گرجستان انجام شده است بطوریکه هنگام تدوین مقاله وقتی به یکی از معتبرترین سایتهای ارائه کننده آمار ادیان؛ Britannica book of the year … مراجعه کردیم ، آماری از تعداد و درصد شیعیان در این کشور مشاهده نکردم ، این در حالی است که در خوشبینانه ترین شکل حدود 10 درصد و در کمترین آمارهای ارائه شده داخل کشور گرجستان و برخی از آمارهای بین المللی حداقل 7 درصد از مردم این کشور شیعه مذهب می باشند.

این موضوع و همچنین ضرورت توجه جهان تشیع به این منطقه برای مساعدتهای آموزشی و دینی (با توجه به دور افتادن از تعلیمات دینی در طول یک سده گذشته) و کمکهای انسان دوستانه و همچنین همکاریهای بین المللی ، بر خود به عنوان دانشجو و محقق شیعه شناسی لازم دانستم تا گوشه ای از واقعیات موجود در خصوص تاریخ ، جغرافیا ، آداب و رسوم و بخصوص جمعیت شناسی شیعیان گرجستان را بازگو کنم .

در مقاله حاضر ابتدا جهت آشنایی محققان و خوانندگان اطلاعات پایه ای از کشور گرجستان ارائه می گردد و سپس تاریخچه آن که بیشتر بر تاریخ اسلام ، ایران و مسلمانان این منطقه تاکید دارد ، بیان می شود . توضیح بسیار مختصر جغرافیای طبیعی و انسانی قسمت بعدی مقاله می باشد و در اصلی ترین قسمت وارد مبحث جمعیت شناسی خواهیم شد که بیشتر مستند بر آمار ارائه شده سرشماری سال 2002 جمهوری گرجستان و کتاب آذریهای گرجستان تالیف آقای شمس الدین ممدلی می باشد.

در ادامه تلاش می شود عزاداریهای شیعیان ، گروههای شیعی ، مساجد و اماکن مذهبی توضیح داده شود .
اطلاعات پایه

نام رسمی: گرجستان و نام محلی آن ساکارتولو

تاریخ استقلال: 9 آوریل 1991 از شوروی سابق

نوع حکومت: جمهوری و روز ملی 26 ماه مه

پایتخت: شهرتفلیس: حدود یک میلیون و سیصد هزار نفر جمعیت دارد که از مهمترین مراکز سیاسی ، علمی ، فرهنگی و اقتصادی قفقاز در گذشته و حال می باشد و شهرهای مهمکوتائیس، پوتی، باتومی، تلاوی، روستاوی، سوخومی، مارنئولی ، قارداپان می باشد.

مساحت: 65/500 کیلومتر مربع

جمعیت: براساس آمار رسمی سال 2002 تعداد 4/601/500 نفر بوده است و رشد جمعیت 0/66 % می باشد.

مناطق خودمختار: دارای سه جمهوری خودمختار آجارستان و آبخازیا

و منطقه خودمختار اوستیای جنوبی

ترکیب نژادی: 83/3 % گرج (3/661/173 نفر)

و بقیه یعنی 16/7 % از سایر اقوام می باشند.

دین: ارتدوکس گرجی ، ارتدوکس روسی ، مسلمان

مسلمانان اهل سنت بیشتر در جمهوری خود مختار

آجارستان و شیعیان در مناطق آذری نشین مارنئولی ، قاردابان ، بولنیسی ، دمانیسی و قره چپ زندگی میکنند .

خط و زبان: گرجی اما زبان روسی هم رایج است

واحد پول: لاری

موقعیت جغرافیایی: در جنوب غربی اروپا هم مرز با جمهوریهای روسیه ، آذربایجان

، ارمنستان ، ترکیه و دریای سیاه

دانشگاه های مهم دولتی: دارای 27 دانشگاه دولتی که دانشگاههای دولتی تفلیس ، جاواخیشویلی و کوتائیسی و باتومی و 167 دانشگاه خصوصی که مهمترین آن دانشگاه ، حقوق ، آماماتر ، اقتصاد و علوم انسانی می باشد.

مهمترین اقلام صادراتی: صنایع هوایی ، آهن آلات ، ماشین آلات دست دوم ، مشروبات الکلی و آبهای معدنی و مهمترین اقلام وارداتی: نفت و فرآورده های آن ، ماشینآلات ، تجهیزات دستگاه های صنعتی ، انواع مواد غذایی ، شکر ، گندم ، دارو ، سیگار ، لوازم خانگی و اتومبیل.

عمده شرکای تجاری بترتیب عبارتند از : کشورهای عضو اتحادیه اروپا ، روسیه ، ترکیه ، آذربایجان آمریکا (1)

تاریخچه

پس از انقراض سلسله ساسانی، مسلمانان بر نواحی ارمنستان و گرجستان (کاخت و کارتلی) مسلط شدند و سپس طغرل سلجوقی فتوحات خود را تا ناحیه قفقاز بزرگ یعنی آلبانیا و آران (جمهوری آذربایجان فعلی)، ایبرنیا و ارمنستان گسترش دادند. در اواخر قرن پنجم میلادی گرجستان با کمک صلیبیون ترکان سلجوقی را از محل بیرون راندند و این حکومت مستقل تا قرن هفتم دوام یافت.

پس از فتح شهر تفلیس توسط اعراب در قرن 8 میلادی این شهر به یک پایتخت امارات اسلامی تبدیل شد. از اواخر قرن 17 میلادی اسلام بین بخشهای مختلف جمعیتهای روستایی گرجستان نیز گسترش یافت. ابتدا منطقه جنوب غربی و سپس قلوب اقلیتهای نژادی – زبانی کشور را فتح کرد و گسترش آن از طریق ورود موجهای مسلمان ترک زبان تسریع شد.

اسناد تاریخی حاکی از مسلمان بودن مردم گرجستان قبل از حمله تیمور و در حدود سال 515 ه. ق. می باشد. مسعودی ، ابن حوقل و... در حکایات و روایات خود به این موضوع به صراحت اشاره کرده اند (2)

با حمله مغول به ایران حکومت خوارزمشاهی سقوط و قسمت اعظم ایالات ایران از جمله گرجستان به تصرف مغولها درآمد. سلطه مغولها و حمله تیمور ویرانی و فجایع زیادی را در نواحی متصرفی بیار آورد، ولی همانند فرهنگ و سنن ایرانی که گرجستان نیز در ترکیب ایران قرار داشت در مقابل این تهاجمات تا حدود زیادی حفظ گردید.

در دوره صفویه با تجدید حیات سیاسی ایران تحت لوای مذهب تشیع، گرجستان محل درگیری ایران با قوای متجاوز دولت عثمانی شد. بر اساس قرارداد صلح آماسیه، گرجستان شرقی به ایران و گرجستان غربی به عثمانی تعلق گرفت تا اینکه شاه عباس در سال 1016 هجری قمری (1607 م) با شکست عثمانیان حکومت خود را در سراسر قفقاز بسط داده و قریب یکصد هزار نفر از گرجیان به ایران مهاجرت نمودند که اعقاب آنان هم اکنون در فریدون شهر اصفهان زندگی می کنند. گرجستان با توجه به روابط اقتصادی و فرهنگی روسیه و گرجستان که به قرنهای یازدهم و دوازدهم میلادی مربوط می شود، برای رهایی از محاصره دولتهای متحارب، برای دریافت کمک به دولت روسیه متوسل شد که حاصل آن سلطه سیاسی- نظامی روسیه در گرجستان بود. در اواخر دوره صفویه، به علت اغتشاشات داخلی و تهاجم افغانها به ایران، نفوذ عثمانیها در گرجستان زیاد شد و متقابلا در اثر تحریکات دولت روسیه در منطقه قفقاز بخصوص گرجستان روابط دوستانه تجاری روسیه و ایران به دشمنی تبدیل گردید . هنگامی که گرجستان دستخوش آشوبهای داخلی و تعرضات خارجی بود شاه طهماسب دوم صفوی با استفاده از درگیریهای نادر به منظور استقرار امنیت داخلی ، با عثمانیها به جنگ پرداخت، ولی اقدام خودسرانه او منجر به شکست مفتضحانه ای شد که با امضای قرارداد بغداد در رجب 1444 ق. / ژانویه 1732 م. بین صفی قلی خان شاملو و احمد پاشا شد که شهرهای تفلیس، گنجه، ایروان، نخجوان و تمامی گرجستان و ارمنستان تا سرحد ارس به ترکها واگذار گردید.

نادر به منظور اعاده حاکمیت ایران در برابر عثمانی به پا خاست و پس از ابطال قرارداد بغداد و صلح موقت با عثمانیها، استرداد ایالات شمالی ایران را از روسها مطالبه کرد، این در حالی بود که با مرگ پتر کبیر با انعقاد قرارداد رشت (شعبان 1144 ق. / فوریه 1732 م.) که بین شافیروف و میرزا محمد ابراهیم مستوفی به امضا رسید، قسمتهایی از نواحی ساحلی دریای خزر را به ایران مسترد کرد و علیه عثمانی با ایران متحد شد و دولت عثمانی هم که از ابطال قرارداد بغداد راضی نبود، جنگ با ایران را مجددا آغاز کرد، ولی به سختی از نادر شکست خورد و بر اساس معاهده صلح استانبول (1149 ق.)

(اکتبر 1736م.) از کلیه فتوحات خود در ایران به استثنای بین النهرین صرف نظر کرد. دولت روسیه نیز تا روی کار آمدن سلسله قاجار در ایران نتوانست نقشه های پتر کبیر را عملی سازد، از طرف دیگر قتل نادر فرمانروایان محلی ایالات را به تجزیه طلبی و استقلال کشاند و این سیاست تفرقه و جدایی که پایه های آن از قبل ریخته شده بود، به نقشه های توسعه طلبانه روسیه کمک کرد، به طوری که گرجستان خود را تحت الحمایه روسیه خواند و در حقیقت با انعقاد معاهده تدافعی و تعرضی با روسیه، موسم به گئورگیوسک در ژوئیه 1783 م. بهانه برای جنگهای ایران و روس به سرعت فراهم آمد. آقامحمدخان قاجار در 1205ق. / 1790م. گرجستان را طی یک جنگ سخت به تصرف درآورد. اما تباری گرگین خان و روسها موجب شد سپاهیان روسی مجددا وارد گرجستان شوند و گرجستان در دسامبر 1801 به عنوان یکی از ایالات روسیه منظور شد. از این تاریخ به بعد گرجستان عملاً تحت اداره نظامی- سیاسی روسیه قرار گرفت و در فاصله 1804. تا 1830م، روسها کلیه نهضت‌های استقلال طلبانه و آزادیخواهانه را سرکوب کردند. انضمام گرجستان به روسیه، سلطه مسلمانان را در برخی از نواحی گرجستان از میان برد و تغییرات فاحشی را در زندگی اقتصادی و اجتماعی مردم به وجود آورد. زبان روسی، زبان رسمی کشور شد. جنگهای دوازده ساله ایران و روس با انعقاد معاهدات ننگین گلستان و ترکمانچای پایان گرفت. به موجب آن، دربند، باکو، شیروان، شکی، قراباغ، ایروان، نخجوان و قسمتی از طالش به روسیه واگذار شد و ایران از تمامی ادعاهای خود بر گرجستان و سایر نقاط صرفنظر کرد.

گرجستان پس از جدایی از ایران و قبول حکومت تزاری، به شدت در مقابل روسیه تزاری و فرهنگ تحمیل شده روسی مقاومت کرد و به تدریج به مرکز فعالیت‌های سیاسی، آزادیخواهی و استقلال طلبی تبدیل گردید. این خیزش و سایر جنبشهای انقلابی، سبب آمیزش سازمانهای سوسیال دموکراتیک گردید و کنگره سازمانهای سوسیال دموکراتیک قفقاز با تمایلات لنینیستی در مارس 1903، کمیته قفقازی حزب سوسیال دموکرات را در منطقه قفقاز تاسیس کرد. این کمیته بعد از سقوط تزاریسیم در اکتبر 1917 به مدت چهار سال رهبری گرجستان را بر عهده داشت و در ماه مه 1918 گرجستان، جمهوری مستقل دموکراتیک را اعلام نمود.

مقامات سلطنتی روسیه به دلایل راهبردی در ابتدای قرن 19 تصمیم به تغییر توازن بافت مردمی برخی مناطق مرزی گرجستان گرفتند و تا پایان عصر سلطنت در روسیه 20% از جمعیت منطقه ای که گرجستان کنونی را تشکیل می دهد، مسلمان شده بودند.

با شروع جنگ جهانی اول و حمله نیروهای عثمانی به خاک روسیه در منطقه قفقاز، گرجستان نیز صحنه حضور نیروهای بیگانه گردید و به واسطه موضع گیریهای مختلف در برابر وضع موجود، کمیته حزب سوسیال دموکراتیک قفقاز متلاشی شد.

هنگامی که ارتش سرخ در 1921 گرجستان را تسخیر کرد. برای از میان بردن هویت‌های ملی منطقه قفقاز، طرح فدراسیون قفقاز را به مرحله اجرا گذاشت و در نتیجه گرجستان عملاً ضمیمه این کشور شده و در مارس 1922 به عضویت فدراسیون ماورای قفقاز درآمد و سرانجام در دسامبر 1936 به عنوان یکی از جمهوریهای اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی محسوب شد که تا سال 1990 این وابستگی حفظ شد. در 28 اکتبر همان سال، یعنی چند ماه قبل از فروپاشی شوروی، گرجستان طی انتخاباتی به سقوط حزب کمونیسم و استقلال خود رای داد و در اولین اجلاس شورای منتخب، تشکیل جمهوری مستقل گرجستان با دولتی دموکراتیک اعلام شد.

در اثر تحولات مربوط به نظریه های اقتصادی و سیاسی گورباچف موسوم به پروسترویکا و گلاسنوست، که از قبل زمینه های لازم را در بروز و ظهور نارضایتیهای تاریخی و قومی گرجستان فراهم کرده بود و بر اساس تقسیم بندیهای سیاسی دوره استالینی که برخی از ایالات گرجستان مانند آبخازستان، آجارستان و اوستیای جنوبی را جمهوریهای خودمختار نامیده بودن، گرجستان نیز مانند بسیاری از جمهوریهای اتحاد شوروی، دچار اختلافات قومی و سیاسی بزرگ شد و این کشور نوپا را دچار مشکلات فراوان ساخت(3)

جغرافیای طبیعی

کشور گرجستان Georgia به زبان گرجی: ساکارتولو، به روسی: گروزیا یکی از کشورهای قاره اروپا و بطور دقیق مرز بین اروپا و آسیا است. گرجستان در مرکز و غرب قفقاز، در حاشیه دریای سیاه و در موقعیت $42^{\circ}00'$ عرض شمالی ($43^{\circ}30'$ و $43^{\circ}30'$ طول شرقی $30^{\circ}E$) واقع شده است. پایتخت این کشور، شهر تفلیس Tbilisi است.

وسعت گرجستان در مجموع 69700 کیلومتر مربع می باشد که تمامی آنبا خشکی پوشیده شده است و دارای 310 کیلومتر خط ساحلی است. کشور گرجستان از شمال با کشور روسیه، از شرق با جمهوری آذربایجان، از جنوب با جمهوری ارمنستان و از جنوب غربی با ترکیه هم مرز است.

طول خط مرزی گرجستان 1461 کیلومتر است که بیشترین طول خط مرزی آن 164 کیلومتر با ارمنستان، 322 کیلومتر با آذربایجان، 723 کیلومتر با روسیه و 252 کیلومتر با ترکیه می باشد. از لحاظ آب و هوایی، گرجستان دارای آب و هوای گرم و مطبوع مدیترانه ای در ساحل دریای سیاه می باشد. طبیعت گرجستان گوناگون است: این جمهوری با نواحی ناهموار مشخص می شود و دو سوم آن کوهستانی است. گرجستان غربی دارای اقلیم مرطوب جنب مداری است، در حالی که در گرجستان شرقی خشک یا معتدل مرطوب است.

بلندترین نقطه کشور گرجستان، کوه شخارا (5201 Mt'a Shkhara) متر و پست ترین نقطه، دریای سیاه با 0 متر عمق است.

در سال 2005، 11/51٪ از زمین های خاک گرجستان را زمین های کشاورزی، 3/79٪ را زمین های کشاورزی با قابلیت کشت دائم و 84/7٪ مربوط به سایر زمین ها تخمین زده شده است. زمین های قابل آبیاری در این کشور، 4690 کیلومتر مربع وسعت دارد.

شهرهای مهم کشور گرجستان عبارتند از:

جمهوری گرجستان شامل جمهوری خودمختار آبخاز و جمهوری خود مختار آجارستان بوده و به 65 ناحیه و مناطق

روستایی تقسیم میشود، دارای 13 شهر و چندین شهرک است که شامل شهرهای تفلیس، کوتائسی، گوری، چیاتورا، روستاوی، پوتی، تقیبولی، زوگدید، تسقالتوبو، سوخومی، تقوارچلی، گاگرا، باتومی و 37 شهر کوچک، 61 مرکز روستایی و 450 روستا است (4)

جمعیت شناسی

طبق آمار منتشر شده از منابع داخلی گرجی و بین المللی، جمهوری گرجستان دارای 65% ارتدوکس مسیحی، 11% مسلمان و 10% ارتدوکس روسی، 6% ارمنی و بقیه را سایر ادیان از جمله یهودیان تشکیل می دهند. یهودیان حدود 20 هزار هستند که حدود 50% آنها در سالهای اخیر مهاجرت کرده اند. یعنی بر اساس مرزهای به رسمیت شناخته شده بین المللی، مساحت گرجستان 65/500 کیلومتر مربع می باشد که در سال 2002 تعداد جمعیت آن 4/601/500 نفر بوده است. از این تعداد 83/3% مردم قومیت گرجی (3/661/173 نفر) و بقیه یعنی 16/7% از سایر اقوام می باشند.

اگرچه تخمین زدن میزان فعلی جمعیت مسلمان گرجستان دشوار است، اما مسلمانان گرجستان در سال 1970، 16/8% جمعیت این کشور را تشکیل می داده اند. در سرشماری سال 1989 شوروی تعداد آذربایکی ها که اکثرآ شیعه هستند؛ 307/000 نفر، مسلمانان آبخازی؛ 96000، کیستهای مسلمان؛ 12000 نفر، آوارهای مسلمان؛ 4200، تاتارهای مسلمان؛ 4100، قزاقهای مسلمان؛ 2600، ازبک های مسلمان؛ 1300، وتاجیک های مسلمان 1200 نفر اعلام شده است. علاوه بر این در بین ملیتهای دیگر ساکن در این جمهوری به ویژه گرجیهای بومی آجاریا در جنوب غرب گرجستان نیز تعداد چشمگیری مسلمان وجود دارد.

آجاریا که زبان محلی آنها را آجاری گرجیانی می نامند، از دو شاخه مینگرلی و کارتلی هستند. جمعیت آجاریستان طبق آمار سال 1976، ۲۳۷/۰۰۰ نفر می باشد. آجاریهای مسلمان جمهوری خودمختار آجاریستان را ۷۴/۰۰۰ نفر نوشته اند. آجاریهای مسلمان ساکن نواحی هم مرز با ترکیه، زبان ترکی نیز می دانند. با علم به واقعیات فوق تعداد مسلمانان این جمهوری در سال 1989 قریب به 640 هزار یا 12% از جمعیت 5/4 میلیونی این کشور را تشکیل می دادند که علت کاهش آنها نسبت به سال 1970 مهاجرتهایی است که در طول این سالها صورت گرفته است.

بطور کلی 3 گروه مسلمان گرجی را می توان براساس مذهبی بودن آنها دسته بندی کرد:

1. کسانی که عامل به تمام آئین ها و مراسم مذهبی هستند.
2. کسانی که اعتقاد به خدا دارند ولی اداء فریضات نمی کنند.
3. کسانی که اعتقاد به خدا دارند اما مراسم را به عنوان سنت خانوادگی بجا می آورند که عمدتاً اسلام به عنوان بخشی از فرهنگ آنها است. (5)

جمعیت شیعیان

مسلمانان گرجستان تقریباً 500 هزار نفر جمعیت دارند که حداقل حدود 60% آنها شیعه می باشند ضمن اینکه بنا بر آمارهای دیگری بیش از 400 هزار شیعه در این کشور زندگی می کنند. عمده ترین محل تجمع شیعیان گرجستان منطقه کارتلی سفلی جمهوری گرجستان است که اقلیت مسلمانان آذری زبان تشکیل می دهند. آذربایکی ها در مناطق جنوب شرق کشور ساکن هستند که بیشتر روستایی و کشاورزند. آنها نیروهای سخت کوش که تمایل کمتری نسبت به مهاجرت دارند، هستند. آنها در تفلیس 18000 نفر، کاختیا 33/600 نفر و بقیه نیز در سراسر گرجستان پراکنده اند. میزان بالای زاد و ولد آذری ها در دوران حکومت کمونیست ها موجب افزایش جمعیت آنان بین سالهای 59-1989 شده اس که تقریباً دو برابر شدند.

مناطق که جمعیتهای بزرگ شیعی دارند؛ قارداپانی، بولنیسی، قره چپ، مارنئولی، دمائیسی، رمانی، آخالکالاک، بوگدا نووکا می باشند که بیشترین میزان جمعیت کشور را دارند و روستاهای شیعی پرجمعیت ترین خانواده ها و ازدواج آنها با سایر ملیتها بسیار نادر است. در نقشه ذیل شیعیان با رنگ سبز مشخص شده اند. طبق آمار سال های 1989 و 1995، آذربایکی اکثرآ شیعه 5/7% جمعیت را با 307 هزار نفر (1995) تشکیل می داده اند که در سال 1989، 1/4% آنها در تفلیس و در 1995، 5/9% آنها در روستاها ساکن بوده اند.

در شهر تفلیس با جمعیتی حدود 1/5 میلیون نفر بیش از 80 ملیت دیگر زندگی می کنند که بیشترین رشد جمعیت در بین مسلمانان شیعه گرجستان گزارش شده است. بر اساس برآورد سازمان ملل، گرجستان در سال 1995 که حدود 5/4 میلیون نفر داشت، 56 درصد آن در شهرها بوده اند. ترکیب قومیتی و دینی آنها شامل: 70/2% گرجها، 8/1 ارمنی، 6/2 روسها و 5/7 آذری بود.

این آمار در حالی مطرح شده است که طبق ادعای یکی از اسلام گرایان که مدیر موسسه حکمت اهل بیت (ع) گرجستان (مجمع اهل بیت) می باشد، ضمن اینکه شاهد رشد باورهای مذهبی در گرجستان هستیم، 17 تا 25 درصد گرجستان را مسلمانان تشکیل می دهند که اکثر آنان شیعه هستند.

با وجود پراکندگیهای مختلف آماری در خصوص آمار شیعیان جمهوری گرجستان، اخیراً کتابی با عنوان آذربایکی گرجستان به دست نگارنده رسیده است که با مستندات کافی و خوب به توصیف و تحلیل و بررسی جمعیتی ساکنان آذری (شیعیان) در این کشور یعنی در روستاها، شهرها، بخشها و... پرداخته است که تلاش می کنیم در این بخش از مقاله (جمعیت شناسی شیعیان جمهوری گرجستان) ترجمه قسمتها و خلاصه هایی از مطالب کتاب وی را با بررسیهای جانبی ارائه نمایم. (6) طبق آمار رسمی اولین سرشماری ملی جمعیت مردم جمهوری گرجستان در سال 2002 که نتیجه آن در سه جلد بصورت ریز و کلان و در مجموعه هایی منتشر شده است، آمار و اطلاعات مربوط به مسلمانان آذری (اکثرآ شیعه) شرح داده می شود. (7)

جدول شماره 1: شهرهایی که در آن آذربایکی اکثرآ شیعه بصورت متراکم قرار دارند

شهر ها	مناطق (ک.م)	جمعیت (نفر)	درصد به کشور
مارنئولی	935	332/124	7/2%
قارداپانی	04/1. 1	140/115	6/2%
بولنیسی	804	920/81	7/1%
دمائیسی	198/1. 8	208/52	6/0%

بر اساس سرشماری سال 2002 تعداد آذربایکی اکثرآ شیعه گرجستان در مناطق مختلف این کشور به شرح زیر بوده است:

مناطق	جمعیت	درصد
کارتلی کویمو (224 /606 نفر)		1/45%

پائین)

8/9%	کاخیت	036/40 نفر
8/1%	کارتلی شیدا (داخلی)	768/5 نفر
8/1%	مسختا	248/2 نفر
	– متیانتی	
1/0%	آجارستان	542 نفر
1/0%	ایمیریتی	274 نفر
1/0%	سامیقریلو	142 نفر
	زموسوانتی	
1/0%	قوریا	91 نفر
1/0%	سامسخی	59 نفر
	کاواخیتی	
1/0%	راکا لچخومی	47 نفر
3/0%	آبخازیا	6 نفر

جدول شماره 3: پراکندگی آذربهای اکثر شیعہ در شهرها بر اساس سرشماری رسمی سال 2002

شهر	جمعیت	درصد	شهر	جمعیت	درصد
مارنئولی	98245	1/83%	کاسپی	3962	6/7%
قاردابانی	49993	7/43%	مسختا	2236	5/3%
بولنیسی	49026	9/65%	زالگا	1992	5/9%
ساکاریکو	18907	9/31%	تتريکگارو	1641	8/6%
دمانیسی	18716	8/66%	کارلی	1183	3/2%
لقودسی	11392	3/22%	ددیلیسکگارو	1019	3/3%
تلاوی	8373	9/11%	قوری	607	0/4%
آخمتا	152	0/4%	سیگناخ	118	0/3%
خلواچا اوری	151	0/2%	----	----	----

همچنین در شهرهای؛

کوبلت 79 نفر، جوکا آنی 58 نفر، سخال توبو 55 نفر، اوزو قت 55 نفر، زوقدید 47 نفر، لانچخوت 33 نفر، سامتریدیا 24 نفر، بور جوم 24 نفر، ساقر 22 نفر، لنتخ 21 نفر، وانی 18 نفر، کوارل 17 نفر، آدی گون 17 نفر، خوشور 16 نفر، خوبی 16 نفر، آخالسیخی 13 نفر، چیاتورا 10 نفر، آباشا 10 نفر، سناک 10 نفر، خارا گوال 8 نفر، مارتوبیل 8 نفر، کدا 7 نفر، زستافون 7 نفر، سالنسیخا 7 نفر، تکیبولی 6 نفر، دوشیت 5 نفر، باقادات 5 نفر، زونی 5 نفر، تیانت 4 نفر، ترجولا 4 نفر، اونی 4 نفر، خولو 3 نفر، قوختائور 3 نفر، آخالکالاک 3 نفر، آخالگوری 3 نفر، نینوسمیندا 2 نفر، کاطبق 1 نفر، شوآخیوی 1 نفر، چخوروتسکو 1 نفر، آذربهای اکثر شیعہ وجود دارند.

جدول شماره 4: آذربهای اکثر شیعہ در شهرها (مقیاس کشوری)

شهر	جمعیت
تفلیس	751/13
روستاوی	993/4
بوتومی	301
کوتایسی	132
پوتی	43

جدول شماره 5: آذربهای اکثر شیعہ در شهرها (مقیاس شهرستان)

شهر	جمعیت
مارنئولی	875/17
قاردابانی	176/7
دمانیسی	8/30
بولنیسی	10

جدول شماره 6: آذربهای اکثر شیعہ در روستاها و شهرها طبق سرشماری سال 2002

روستا / شهر	جمعیت	روستا / شهر	جمعیت
ساداخلی	9486	قاراباقلی	643
قاراجالار (تلاوی)	8270	گی لیان	640
قیزیل حاجیلی	7174	آشاعی قولار	628
فخر علی	6891	اینسه اوغلی	618
بولنیس کپنکچی	6766	تکیس	607
لمبلی	6254	یوخاری قوشا ایسه	604
نظری	5808	جعفر لی	541
سوغانلیق پونیکالا	5698	تیدوس میندا	541
کوشالی (قارابازی)	5612	میغیرلی	530
آلگت (گوراخی)	5017	سید خوجالی	527

522	یوخاری گولور	4876	آرایخلی
501	سارالار	4229	آجتله
498	یاقولو	4141	قاراجالار(قریازی)
492	ینی کند- قایاقوجالی	3974	قاجاقان
483	بی طرفچی	3743	دارباز
481	کیرویس	3713	صابر کند
467	شیندلر	3698	تولار
454	دونوس	3654	قالب
452	قوشچو	3558	سرتیکالا- مقالنی
450	آراکل	3322	کیشلی (کوروستو)
436	خانسی گازی	3118	ستدر- قارایازی
433	تازه کند(بورما)	2983	کیشلی(قاراجپ)
410	آرمودلی (پانتیان)	2936	قاراتهله
400	بایتالی	2921	قاسیم لی
400	قازرت	2867	آقا ممدلی
400	آقارا	2841	سراج لی
395	بالا- بیلر	2745	گنجه له
362	گدک داق	2678	یرقانچای
361	سام سوریس –	2576	قاراجالار- قبال
	شمشی یولی		
359	دمیرلی	2333	اوزون تالا
355	قاسیم لی	2332	واختانقیش
341	داغ قیزسل حاجی لی	2319	کولاقیر
341	شاهمارلی	2230	تازه کند- قور آرخی
333	آشاعی قارابولاق	2183	زول – گواج
330	تاماریسی(قصبه)	2170	عزیز کند
313	دلر(داغ)	1856	تازه کند- قره یازی
311	پولادئوری	1830	یور- مقالنی
300	گنجیلر	1815	قاش- مقالنی
296	وازیان	1815	د میه –
			قوراخی
			شولور
295	گل یان – قیزیل	1787	
	حاجیلی		
290	لویتانا(زیزمان)	1754	آشاعی سارال
289	برنکر	1717	ایمیر حسن
288	هالاوار	1717	کورت لر
286	اسمتر	1704	یوخاری قولار
285	واکی	1682	تکلی
280	کدرت	1655	بیرلیک
258	لکساندار	1623	قوجولو
249	قاراداش	1622	بیراینجی کوسالی
243	سوقالاسی	1596	حاماملی
240	قاراتیکان	1587	ایکینجی کوسالی
206	اورمیش	1538	لکبذین
200	بیوک بیلر	1462	داش تپه
200	قوم بُر	1445	ایمیر
193	سیخلی	1383	کپنکچی
192	مُلا احمدلی	1323	دوز ایرم
181	سیس قالا	1262	قیریحلی
177	خوتور لکبذین	1246	انباراوکا
176	خوکورنو	1236	بایدار
162	انجیروان	1205	بالا مقالنی
157	ستب	1194	دلر موشوان
150	آغ قولا	1180	ملا اوغلی
140	کیبیرچیک	1174	آیورتا
137	نامتوبران	1156	کالینین

135	حسین کند	1155	کیرج موقانلی
124	نور قوق	1135	یوخاری سارال
120	شاهبوزلی	1134	قاز لار
108	چوپورالار	1118	آراپلی
106	ساکا	1114	یوخاری قارابولاق
106	انبار تپه	1056	کوسالار
102	ممیش لر	1053	آشاغی- گوشایسه
100	آقالار	1033	ایمزلی
100	تاماریش	1030	آخالشن
100	کاسریسکقالی	909	فرما
100	لینینوکا	908	ممیشلی
100	کونات کوسا	901	یوخاری اوروزمان
100	تلو وان	899	خ ی د ی ش
			قوری– کورپی
			دیپی
98	سلام ملیک	893	داش دیوقولار
86	ناییلنار	874	پالدی (بالودی)
78	آغاراک	859	اولاشلی
74	آخالکلاک	846	حسن خوجالی
73	گودک لر	829	آب داللی
70	موخران	805	آخلی- لیلی
55	بودیونوکا	794	ارچیوان - سروان
55	کالوبانی	774	قیزیل کیلسه
54	کهنه ویکیس	763	بژک لی
53	بوغازکسن - تقیسیپی	758	آخلی محمود لو
50	بالیک	750	حاجی عیسی کند
40	بالا درباز	746	سوپ
40	سام قرت	738	صفر لی
37	آخال سوپیلی- تازه کند	724	موسوپ ریان
33	لیواد	713	قمر لی
30	داها	705	مامی – کیرو
			کا
27	سوقوت لو	700	آرخیل اوشقالی
20	سیز قار- سینس قار	698	آشاغی- گولور
19	ساکیره	678	ساکادافیانو –
			تات اوشاغی
19	قورا	660	آشاغی اوروزمان

یادآوری

لازم است چند نکته قابل تامل نیز شرح داده شود:

تعداد آذربهای اکثر شیعه در سرزمین گرجستان جمعاً 284/761 نفر اعلام شده است که از این تعداد 141/237 نفر مرد و 143/524 نفر زن می باشند که نشان می دهد 6/5 % از جمهوری گرجستان را آذربهای اکثر شیعه تشکیل می دهند. در کتاب "بیزیم قید" کتاب رسمی آماری گرجستان تعداد مسلمانان این کشور 433/744 نفر اعلام شده است. اما به عقیده نگارنده کتاب آذربهای جمهوری گرجستان بر خلاف آمارهای رسمی ارائه شده، تعداد آذربهای گرجستان 500/000 نفر بوده است. خاطر نشان می کنیم که در 13 سال اخیر و بعد از استقلال گرجستان تعداد آذربهای اکثر شیعه گرجستان را 22/795 نفر کم شده است. این کاهش جمعیت نه تنها برای آذربهای اکثر شیعه بلکه برای سایر اقوام نیز شامل شده است بطوریکه در سطح کشور 1/029/306 نفر کاهش جمعیت وجود داشته که سهم گرجها 126/220، ارمنیها 188/282 نفر و روسها 173/501 بوده است.

در عین حال از نظر درصد جمعیتی، جمعیتی آذربهای اکثر شیعه گرجستان نسبت به جمعیت کل کشور 08 % رشد داشته است. یعنی این رقم در سال 1989 5/7 % بوده است که در سال 2002 به 6/5 % رسیده است. جمعیت آذربهای اکثر شیعه در شهرستان مارنولی 6/322 نفر، در ساگارکو (قارچوپ) 3/103، در شهرستان قاردابان 1/212، در شهرستان زالگا 282 نفر، افزایش جمعیت داشته است. در مقابل در شهرهای؛ دمانیسی 14/391 نفر، شهرستان روستاوی 6/583 نفر، شهرستان بولنیس 4/782 نفر، شهرستان تفلیس 3/249 نفر و در شهرستان کاسپی 1/090 نفر کاهش جمعیت داشته است.

در مراجعه به این آمار رسمی این نکته معلوم می شود هم اکنون در جمهوری گرجستان تعداد آذربهای اکثر شیعه بعد از گرجها در رده دوم و در بین اقلیتها در رده اول قرار دارد. ارامنه با 248/929 نفر در رده سوم از نظر تعداد جمعیت در گرجستان قرار دارند در حالیکه در سال 1989 درصد جمعیتی ارامنه در گرجستان 8/1 % و در صد جمعیتی آذربهای اکثر شیعه 5/7 % بود، این نسبت تغییر کرده است.

از نظر تناسب تعداد جمعیت، آذربهای اکثر شیعه بهترین وضعیت را دارند بطوریکه در مقابل هر 1000 مرد، 1016 زن وجود دارد در حالیکه این رقم برای روسها 2507، برای ارامنه 1138 و برای گرجها 1106 می باشد

همچنین از جهت تقسیمات سنی، آذربایهای اکثراً شیعه در وضعیت خوبی (جوانی) قرار دارند. یعنی 27/1 درصد کودکان و نوزدان از آن آذربها و 20/9 درصد از آن گرجها و 19/8 درصد از آن ارمنه و 8/4 درصد از آن روسها می باشد.

جدول شماره 7 : گروههای سنی آذربهای اکثراً شیعه گرجستان

گروه سنی	تعداد	مرد	زن
0	4202	2333	1869
1-9	46821	25020	21801
10-19	60977	31245	29622
20-29	45517	23290	22227
30-39	80817	39168	41676
40-49	17672	8296	9376
50-59	30060	13484	16576
60-69	2338	632	1706
70-79	601	120	481
80-89	64	6	58
90-100 + بالاتر			

یعنی در طی یکسال 4202 نفر در جمهوری گرجستان به دنیا می آید که از این تعداد 2333 نفر مرد (55/5%) و 1869 زن (44/5%) می باشند. تعداد 33063 نفر سن 60 سال به بالا دارند و 64 نفر نیز بالای صد سال عمر دارند.

5/95 درصد از آذربهای اکثراً شیعه (283/414 نفر) به زبان آذری، 43024 نفر به زبان گرجی و 75207 نفر نیز با سایر زبان ها مکالمه دارند. محل تولد اکثریت مردم شیعه گرجستان، سرزمین گرجستان می باشد. به عبارت دیگر 281146 نفر در گرجستان، 3584 نفر (1/25%) از سایر مناطق از جمله 2039 جمهوری

آذربایجان، 902 نفر جمهوری ارمنستان، 356 نفر از روسیه، 159 نفر قزاقستان و 30 نفر نیز در سایر مناطق به دنیا آمده اند. بیشتر آذربها در روستاها ساکن می باشند به این ترتیب در منطقه کویموکارتلی پائین؛ 62/5%، مارنولی 86/4%، بولنیسی 85%، دامنیسی 74/4%، قاردابانی 43/6%، ساکارکو 40/4%، لگودخی 25/6%، تلاوی 13/4% و زالگا 10/5% تشکیل می دهند. آذربها در 171 روستای گرجستان ساکن هستند.

نکته قابل تامل اینکه بزرگترین روستای گرجستان روستای ساداخلی می باشد که 9486 نفر ساکن می باشد. روستای دوم در شهرستان مسختا با نام دیقوم با 8746 نفر جمعیت می باشد و سومین روستا نیز تلاو ونداش؛ قاراچالا می باشد که 8270 نفر جمعیت دارد که در آن آذربهای اکثراً شیعه ساکن می باشند. سایر روستاها شامل قیزیل حاجیلی، فخرالی، بولنیس، کپنچی، لمبلی، نظری، سوقانلیق ونداش؛ یونیکالا، کوشالی (قارایزی) و آنگت می باشند که اهالی آنها بیش از 5000 نفر جمعیت می باشد. روستاهای نظری، کوسالی، کیراج ونداش؛ مقالی 280 متر و روستای خانچی گازی 285 متر پائین تر از سطح دریا قرار دارند. در مقابل روستا های گدکلر با 1820 متر، تجیس 1740 متر، بیرقانچای 1660 متر بالاتر از سطح دریا قرار دارند.

مساجد گرجستان

در جمهوری گرجستان حدود 100 مسجد به شکل پراکنده در شهرها و روستاهای کشور وجود دارد ولی عمدتاً غیر فعال بوده و مساجد فعال نیز معمولاً در مناسبت ها و مراسم مذهبی باز هستند.

در اواخر قرن 19 و اوایل قرن 20 حکام سلطنتی روسیه درصدد جلب اعتماد مسلمانان از جمله گرجستان برآمدند و در جریان این روابط در تفلیس یک حوزه علمیه برای تربیت ملاها تحت حمایت مالی و سیاسی حکومت و فعالیت 59 مسجد در خدمت شیعیان آذری بود. در این مقطع به 500 ملا (روحانی) خدمات مذهبی ارائه می شد. در شهر تفلیس جمعیت 18 هزار نفری آذری ها به تساوی بین جوامع شیعه و سنی تقسیم شده و بر خلاف قرن 19، روابط خوبی بین مسلمان شیعه و سنی برقرار بوده است و دلیل آن داشتن یک مسجد جمعه مشترک است. (تا سال 1950 این مسجد متعلق به سنی ها بود و شیعیان از مسجد معروف گوی مسجدی (مسجد آبی) که از قرن 16 به یادگار مانده بود، استفاده می کردند ولی با تخریب آن به دست کمونیست ها، از مسجد تفلیس بصورت مشترک استفاده می شود.

این مسجد تنها مسجد تفلیس و متعلق به کل مسلمانان تفلیس اعم از سنی و شیعه می باشد مسجد در ظهر جمعه متعلق به اهل سنت و بعد از ظهر جمعه در اختیار شیعیان می باشد. این مسجد دارای دو محراب بوده و بخش شیعه و سنی کاملاً مشخص می باشد. مسئولیت مسجد بر عهده مشهدی علی که از طلاب تحصیل کرده در قم و باکو، می باشد. معاون مسجد و مشهدی علی از اهل سنت می باشد که از تعامل خوبی برخوردار هستند. در حال حاضر 12 نفر طلبه خواهر مشغول تحصیل هستند. سایر مساجد گرجستان شامل مساجد شهرهای مسخالیدی، دمانسی، بولنیسی، مارنولی است. مسجد مارنولی که چند سال از ساخت آن می گذرد بزرگترین مسجد جمهوری گرجستان می باشد.

مساجد غیر رسمی دیگری تقریباً در تمامی روستاهای گرجستان وجود دارند و حتی در روستاهای کوچک که اغلب از خانه های معمولی تشکیل شده اند و گاهی نماز جماعت برای مومنین محلی اقامه می شود (بیشتر توسط ملاهای دوره گرد مثل دعا نویس ها که مراسم مذهبی روستائیان را نیز اجرا می کنند) بیشتر روستائیان آذری دارای حریمهای مقدس امام زادگانی هستند که همیشه زوار دارند در واقع پرستش افراد مذهبی از رایج ترین سنن شیعیان آذری می باشد. مثل عیسی افندی در روستای کابالا در منطقه لوگودخی.

اجرای مراسم مذهبی و تداخل بسیار زیاد پیروان اهل سنت و شیعه در کابالا، کارادزالا، اوزونتالا که جمعیتی بالغ بر 10 هزار نفر دارند وجود دارد. در حالی که جمعیت کابالا سنی است در دیگر روستاها شیعیان اکثریت را دارند. شیعیان انجام مراسم جشنها ی مذهبی را وظیفه خود می دانند و در بین اهل سنت شافعی و مرید گرای صوفی رایج می باشد (7)

مراسم عزاداری ماه محرم در گرجستان و توجه به مسائل جهان اسلام همچون غزه

برگزاری مراسم عزاداری در ماههای محرم و صفر همچون سایر مناطق شیعی جزو برنامه ها و مراسم لاینفک از زندگی مردم این منطقه می باشد. در شهری مثل مارنولی صدها تن از مردم در روز عاشورا در مساجد، خیابانها و تکایا لباس سیاه بر تن می کنند و به عزاداری می پردازند. شاید عده ای از مردم بدلیل دور افتادن از تعلیمات اسلامی و ندانستن اهمیت و وجوب آن نماز نخوانند و یا روزه نگیرند که البته در سالهای اخیر این اعمال روبروز بیشتر و گسترده تر می شود، اما عزاداری سالار شهیدان هیچ وقت فراموش نمی شود و با شور و شوق فراوانی برگزار می گردد.

در روستاهای شیعه نشین کاردزالا، اوزونتالا، گاندزالا مراسم عزاداری عاشورا، زیارت عاشورا، زیارت مزار قطب صوفی ها، عیسی افندی برگزار می شود. ضمن اینکه عزاداری در روستاهایی که اهل سنت و شیعه باهم هستند، بصورت مشترک برگزار می گردد و حتی در منطقه آجاریا که ساکنان آن فقط اهل سنت می باشند، شاهد برگزاری مراسم عزاداری ماه محرم بخصوص روز عاشورا می باشیم.

با توجه به اینکه عزاداری محرم و صفر همیشه برای شیعیان حرکت بوده است و در ماههای اخیر نیز شاهد جنایات و کشتار مردمی رژیم صهیونیستی و بدنبال آن شکست خفت بار آن از مقاومت اسلامی بودیم، در عزاداری سال 1387

مردم ضمن شرکت در آئین های عزاداری و تظاهرات مقابل سفارتخانه رژیم غیر قانونی صهیونیستی ، خشم و انزجار خود را اعلام داشتند . موضوعی که در کشوری مانند گرجستان که نفوذ آمریکا و اسرائیل همه جانبه بوده و سردمداران آن نیز عاجزانه سر تعظیم فرود می آورند ، قابل توجه می باشد. « مراسم عزاداری شیعیان گرجستان که عمدتاً آذری زبان بوده و در سه منطقه مختلف شهر تفلیس ، شهرهای مارنئولی بزرگترین و قاردابان دومین شهر شیعه نشین با حضور جمع کثیری از شیعیان و محبین اهل بیت عصمت (ع) برگزار گردید. مسلمانان و شیعیان گرجی با اغتمام از فرصت عزاداری در اعتراض به جنایات رژیم صهیونیستی، علیرغم مخالفت مسئولین گرجی در شهر مارنئولی، مراتب همدردی خود را با مردم مظلوم غزه اعلام و همچنین در تاریخ؛ 17-10-87 همزمان با تاسوعای حسینی در مقابل سفارت رژیم صهیونیستی در تفلیس تظاهرات اعتراض آمیزی برگزار کردند و از جنایات انجام شده در غزه ابراز انزجار نمودند. در این تجمع که علیرغم ممنوعیت دولتی و با وجود فضای بسیار سنگین پلیسی که ناشی از همکاریهای گرجستان و رژیم اشغالگر قدس حاکم شده، شعارهایی به حمایت از مبارزان حماس و محکومیت جنایات رژیم جنایتکار صهیونیستی سر داده شد که مراسم تاسوعای حسینی شهر مارنئولی گرجستان تبدیل به راهپیمائی عظیم ضد صهیونیستی عزاداران حسینی گردید در این راهپیمائی چند هزار نفری که بنوبه خود از معدود تجمعات اعتراض آمیز گرجستان و این شهر محسوب می گردید شعارهای مرگ براسرائیل وشعارهای حمایت از مبارزان حماس وپارچه نوشته های ضد صهیونیستی طنین انداز شده بود این تظاهرات که در خیابانهای شهر برگزار گردید با دعا برای پیروزی رزمندگان فلسطینی و عزاداری پرشکوه اباعبدالله الحسین (ع) به پایان رسید. به رغم همکاری نزدیک دولت گرجستان با رژیم اشغالگر قدس و اعمال محدودیت و ممنوعیت شدید پلیس و نیروهای امنیتی آن کشور، گرجی ها در این اجتماع شعارهایی در حمایت از مبارزان حماس و محکومیت جنایات رژیم صهیونیستی و قتل و عام مردم مظلوم و بی دفاع غزه در فلسطین سر دادند. تظاهرکنندگان با طی مسیر خیابان های اصلی شهر و با در دست داشتن پارچه نوشته های ضد نظامیان رژیم صهیونیستی شعار دادند و با حمایت از مبارزان حماس؟ برای پیروزی رزمندگان فلسطینی دعا کردند. « (8)

شبکه تلویزیونی ایمدی گرجستان نیز گزارش داد، مردم مسلمان منطقه جدایی طلب آبخازیا هم با صدور بیانیه ای توسط اتحادیه اسلامی آبخازیا ، جنایات آشکار نظامیان اسرائیلی در سرزمین اسلامی فلسطین را محکوم و حمایت و پشتیبانی خود را از مردم مظلوم و بی دفاع غزه اعلام کردند.

فعالتهای دینی ادیان انحرافی در گرجستان

نورچی ها نیز در مناطق مسلمان نشین گرجستان فعالیت هائی دارند و حول محور عبدالله گولن خوجه کتابی به اسم ایشان در معرفی اسلام به شکل اهل سنت و نورچی ها با تیراژ ده هزار جلد در کل مناطق گرجستان توزیع کرده اند. وهابی ها نیز با توجه به عدم شناخت جامعه شیعی به مناطق مسلمان نشین گسیل شده اند ولی با اقبال عمومی مواجه نشده اند. وهابی ها در بازار تجارت خودرو سرمایه گذاری کرده (ترانزیت اتومبیل از اروپا به قفقاز) و به شکل زنجیره ای در آذربایجان و گرجستان فعالیت می کنند با توجه به وحدت موجود در بین مردم مسلمان ، فعالان شیعی و حکومت و همچنین اطلاع رسانیها و تبلیغات موجود و نیز سوابق وهابیه در خرابکارها ، حکومت گرجستان برای فعالیت وهابی ها محدودیت هایی ایجاد کرده است.

حکومت در خصوص شیعیان حساسیت خاصی ندارد و با شیعیان با احترام برخورد می کنند و از آنجائیکه مسئولین شهرها و روستاهای مسلمان نشین در ایام انتخابات به آراء مسلمانان احتیاج دارند لذا در جهت تعامل و همکاری و مساعدت با آنها بر می آیند که دیدار اخیر ساکاشویلی با مردم این منطقه نمونه ای از آن می باشد.

پی نوشت ها

1- 29 بهمن 1385 - سایت وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران

2- معظمی گودرزی . پروین– گرجستان– تهران - انتشارات وزارت امور خارجه - چاپ اول 1378 – صفحه 5-103

3- شفیعی. فرزانه -29 بهمن 1385- سایت موسسه مطالعات روسیه ، آسیای مرکزی و قفقاز

4- پایگاه داده های علوم زمین کشور– 2009

5- سانی کیزره - جرج . اسلام و مسلمانان در گرجستان معاصر(کتاب مسلمانان در کشورهای غیر اسلامی)جلد 2 ، صفحه 310

6.Mammadli .suraddinGurcistan azerbaijanilari Kayyerlar nashri.Teblis.2006.

7- مرکز آمار دولتی جمهوری گرجستان - تفلیس– سال 2003

8- خبرگزاری آران- تاریخ: 87-10-17